

Łokacz Mały_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	Czarnkowsko-Trzcianecki	
Gmina	Krzyż Wielkopolski	KRZ
Miejscowość	Łokacz Mały	KRZ_ŁM

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	12.04.2013	Miejsce wykonania	Łokacz Mały
Czas trwania	00:38:33	Forma i wielkość	Plik WAV: 12,3 MB
Przeprowadzający	K.R.	Komentarz	Brak informacji

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
KRZ_ŁM_019	M	Ok. 45 – 50	Sołtys	Brak informacji
KRZ_ŁM_020	K	Ok. 45 – 50	Brak informacji	Brak informacji

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	KRZ_ŁM_019: „Mówi się, że Łokacz jest mały, ale on nie jest mała wioską. Powierzchniowo jest dość taka duża. A czy rolnicza? Część. Właśnie w latach 70. powstał taki projekt osiedla i kiedyś były takie przymiarki, żeby to przyłączyć do Krzyża, ale ludzie za bardzo nie chcieli.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	Stefanowo – kolonia, w zakolu Drawy. KRZ_ŁM_019: „Na tą drugą część Łokacza to nieraz starsi ludzie mówią tak, Łąkowa, Zamoście, bo tam jest taki wiadukt kolejowy, za wiaduktem, nie. I wszyscy wiedzą o co chodzi. (...) My nie mamy tam Abisyń i takich innych. Bo na przykład w Drawsku to jest.”
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	KRZ_ŁM_019: „Nie ma innej nazwy, no cały czas Królewskie. Łokacz niektórzy mówią, bo to kiedyś tam, bo tak się trochę historią zacząłem interesować i też jest określenie jezioro Łokacz, to chyba nawet było niemieckie określenie.”
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	KRZ_ŁM_019: „Nie.”
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	KRZ_ŁM_019: „Nie, z takim czymś się nie spotkałem.”
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	KRZ_ŁM_019: „Kiedyś tam dotarliśmy do takich ksiąg meldunkowych, to jest parę takich miejsc skąd tu przyjeżdżali, to przyjeżdżali na przykład spod Baranowicz. Wszystkie takie te wioski, część przyjeżdżała właśnie Stanisławów – to są tereny obecnej Ukrainy. Takie dwie fale, jak gdyby. (...) [zza Noteci] Raczej rzadko. No tu akurat na naszych terenach no nie

		<p>spotkałem się, żeby ktoś pochodził z tego terenu, nie. Wszystko jednak ludność taka napływowa jest.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: „To gospodarstwo w Stefanowie to jest właśnie Z., który pozostał w Polsce, znaczy on już umarł, została jego siostrzenica. Tak on po prostu pozostał na tych terenach, i takie wydawało się mi śmieszne, bo jak jeździłem i jego matka w latach 80. jeszcze żyła to ona tylko po Niemiecku mówiła. Ona nie знаła języka. Prawdopodobnie nie chcieli wyjechać, oni musieli chyba przyjąć obywatelstwo polskie czy coś takiego, bo inaczej to wątpię, to na pewno byłby wysiedlony.”</p> <p>PODANIA/ LEGENDY:</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Z podań i legend można by było no, najstarszy meldunek mamy tu z tych powiedzmy ludzi, co mieszkali tu 1945 rok, z maja to by musiało być. W tym czasie żadnych legend nie było, wcześniej. (...) Nie, nie. U nas nie starszy.”</p>
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	KRZ_ŁM_019: „Znaczy od początku nie mieliśmy Sali, kiedyś była sala, ale to jeju lata 70., koszty utrzymania były. Powiem pani szczerze jak jeszcze byłem malutki, były imprezy różne robione. Były właśnie Andrzejki jakieś tam, karnawał zakończenie czy coś takiego. Odbywały się tam imprezy, bo wiem, że zawsze jeszcze pamiętam to było to na tej zasadzie robione, że każdy coś robił, jedni to, jedni to, tyle że zbierali się. Za moich czasów, przynajmniej od lat 80. nic się już nie odbywa.”
2	św. Marcina/11 listopada	KRZ_ŁM_019: „[rogale] Bardziej się kupuje. I można na przykład z kilku piekarni, żeby porównać które lepsze. Piecze się rogale, ale nie na Marcina, bo na przykład na Marcina lepsze jest skorzystanie z kupnych.”
3	Adwent	Brak informacji
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji
5	Wigilia	<p>KRZ_ŁM_019: „Znaczy w zwyczajowy chyba sposób.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Tradycyjnie.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: Niektórzy ludzie mówią, żadnych tam potraw mięsnych, przynajmniej u nas. No niektórzy na przykład mówią, że po tym opłatku tam można mięso, wszystko. U nas</p>

		<p>jest dalej tradycyjne, że do końca.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Ryby, śledzie – to taka podstawa jednak, barszcz z uszkami, pierogi. Tradycyjne [potrawy].”</p> <p>PASTERKA</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Znaczy chodziło się, gdy było więcej czasu, bo jest tradycja bardzo duża. Na przykład kupę ludzi chodzi, bo teraz jak już dzieci to kupę lat nie byliśmy, ale w związku z tą pracą, że przychodzimy do domu późno, rano idziemy i żeby się wyrwać to na 10 godzinę powiedzmy. O północy [pasterka też się odbywa].”</p>
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji
7	Sylwester/Nowy Rok	<p>WYCIĄGANIE BRAMEK</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Znaczy zanikł ten zwyczaj, teraz to każdy se postrzela, jakieś ognie sztuczne, coś.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Starsi może mieszkańcy to pamiętają te czasy.”</p>
8	Trzech Króli	KRZ_ŁM_019: „Nic się nie dzieje.”
9	Kolędniczy	<p>KRZ_ŁM_019: „Ojej sporadycznie, teraz już mniej.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „W Boże Narodzenie.”</p>
10	MB Gromniczej	Brak informacji
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>TŁUSTY CZWARTEK</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Częściej się kupuje.”</p>
12	Topienie Marzanny	<p>KRZ_ŁM_019: „W tym roku miałem tak, że przyjechał jakiś gościu i powiedział, że chcą zimę popędzić i po słomę przyjechał. Chyba z Krzyża był.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „A ja słyszałam gdzieś u córki chyba, że nawet topić nie wolno, że teraz palą, bo przecież to jest zanieczyszczanie środowiska.”</p>
13	Środa Popielcowa	KRZ_ŁM_019: „Nie, nie.”
14	Śródpoście	Brak informacji

15	Niedziela Palmowa	<p>PALMY</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Znaczy, kupuje się i dorabia, nie tak, że powiedzmy same te bażki, po prostu teraz jest upiększone jakimiś tam zielonym akcentami.”</p>
16	Triduum Paschalne	KRZ_ŁM_019: „Nie ma.”
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	KRZ_ŁM_019: „Msza rezurekcyjna jest o godzinie 6 i kupa ludzi chodzi.”
18	Poniedziałek Wielkanocny	Brak informacji
19	Zielone Świątki	KRZ_ŁM_019: „Ten zwyczaj to już u nas zanika, jeszcze widać, tam niektórzy gałązki, coś, ale to już zanika.”
20	Boże Ciało	KRZ_ŁM_019: „Nie, nie, tutaj się nie odbywają [procesje i budowa ołtarzy].”
21	św. Jana	<p>KRZ_ŁM_019: „Ostatnio, od zeszłego roku zaczynają coś robić. Mi się wydaje, że coś właśnie było.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Tak, tak. Rozpoczęcie sezonu, to właśnie ten właściciel [jeziora] to organizuje.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Ale to teraz, powiedzmy tak od 2 lat, on stara się po prostu, coraz więcej organizuje.”</p>
22	MB Zielnej	<p>ŚWIĘCENIE BUKIETÓW</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Nie.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Może ci starsi.”</p>
23	MB Siewnej	<p>KRZ_ŁM_019: „Ten zwyczaj już tak zginął, bo kiedyś to było pamiętam święcenie zboża, kłosów tego, a teraz tak zginął.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Chyba, że na wioskach jak mają kościoły i jest sama wioska tylko.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: „No u nas to na przykład jeden rolnik by poszedł na mszę z tymi, tymi to nie wiem jakby to wyglądało.”</p>
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	KRZ_ŁM_019: „Obchodzimy zwyczajowo, msza na cmentarzu. W drugi dzień się odwiedza jeszcze, także żadnych tam nowości nic innego.”
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne	KRZ_ŁM_019: „My nie mamy kościoła, my tu należymy do parafii w Krzyżu.”

	(cykliczne) istotne dla informatora	<p>KRZ_ŁM_019: „Raczej jesteśmy taką wioską, no może wioską z położenia, chociaż trzeba przyznać, że kiedyś na przykład tu było dużo gospodarstw i to nie świadczy, że ziemia nie jest urabiana, bo jest ona dalej urabiana, tylko że teraz jest taka mentalność. Kiedyś żeby wygodniej żyć wystarczyło mieć powiedzmy 5 – 6 hektarów i wystarczało, teraz powiedzmy mam na dzień dzisiejszy 40 i powiem szczerze, kiedyś człowiek miał wolny czas, a teraz i tego nie ma. (...) My tu jesteśmy taką wioską napływową. U nas to może było od samego początku, ale przynajmniej ja nie pamiętam, żeby coś tam było.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „No i dużo tu z miasta ludzi.”</p>
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	<p>KRZ_ŁM_020: „Nie wiem. To jeszcze jak my mieliśmy małe dzieci, to jeszcze tak praktykowaliśmy [wieszanie czerwonych wstążeczek].”</p>
2	Ślub i wesele	<p>TŁUCZENIE SZKŁA</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Znaczy to się zdarza i zazwyczaj jest tłuczenie szkła, jakaś tam powiedzmy... ostatnio było tak bardzo hucznie nawet.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „No to tak tydzień przed ślubem.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: „Nie robi się w ostatni dzień, robi się tydzień wcześniej. Chodzi o to, żeby później się wyspać, żeby w tą sobotę wystąpić w odpowiedniej formie, bo zazwyczaj jak tydzień wcześniej to zawsze jest jakiś placek, jakaś tam buteleczka czy coś takiego. I to się odbywa. Ale to jest takie bardziej współczesne nie. Chociaż kiedyś nie wiem, a nie pamiętam, ojeju to zawsze było. Tylko, że teraz może takie bardziej kulturalne, że się bierze jedną butelkę, bo kiedyś tam się słyszało to tam z pół wozu wyrzucili śmiecia czy czegoś. Zawsze u pani młodej.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „U pani młodej.”</p> <p>KRZ_ŁM_019: „,[bramy] Sporadycznie. Sporadycznie się zdarza. Mieliśmy wesele to były jedna czy dwie.”</p> <p>KRZ_ŁM_020: „Ale to tak dzieci przeważnie.”</p>
3	Śmierć i pogrzeb	<p>RÓŻANIEC</p> <p>KRZ_ŁM_020: „To tam w kaplicy, bo kiedyś jeszcze to</p>

		przeważnie w domu, ale teraz to w kaplicy na cmentarzu.”
4	Inne zjawiska	Brak informacji
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa,	KRZ_ŁM_019: „Był zespół muzyczny.”
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	Brak informacji
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	KRZ_ŁM_019: „Może ktoś tam dłubie sobie, ale się nie ujawnia.”
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	KRZ_ŁM_019: „U nas nie ma nic takiego, właśnie w związku z tym, że mamy kościół w Krzyżu, dlatego tu... nic mi przynajmniej się nie odbiło, żeby kiedyś coś było.”
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji
4	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji
5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji
6	Lokalne odpusty	KRZ_ŁM_019: „Parafia ma chyba. Jak jest Najświętszego Serca Pana Jezusa, ale nie ma u nas takiego zwyczaju jak w wioskach są odpusty. To wtedy są tak bardziej, to wtedy

przyjeżdżają jakieś tam. My żyjemy trybem powiedzmy miasta.”

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1

Dożynki

KRZ_ŁM_019: „Zawsze była taka część obrzędowa, tam były zespoły powiedzmy to wszystko i to ludzi tak zwykle nie interesowało. W tym roku pierwszy raz było zrobione, na wsi jakby tak w Łokaczu Małym, chociaż ostatnio jest na terenie Krzyża i była taka inna forma, że główny punkt ciężkości poszedł na współzawodnictwo wsi, widzi pani tam puchar, akurat nasza wieś zajęła pierwsze miejsce, nie. Dzień jest sportowy. W tym rodzaju i to umiejscowienie tutaj na stadionie spowodowało, że jednak jest dużo więcej ludzi, bo na tych wioskach jak się robiło to teoretycznie no, jeszcze jak pogoda dopisała to pół biedy... Chociaż chciałem powiedzieć, że w Hucie też ładne dożynki były robione. Bo na przykład nas dopingowały dzieci zawsze nie. Jedziemy na dożynki, bo oni całe miasteczko mieli, oni mieli gdzieś jakiś układ, że ściągali takie czeskie wesołe miasteczko, na co dzień stali chyba nad morzem i festyn ciekawy był i wtedy frekwencja była duża. A na przykład takie inne dożynki, gdzie tam się powiedzmy w szczerym polu odbywały i powiedzmy była ta msza, a później było półtorej godziny jakichś tam obrzędów, jakiś tam zespół zazwyczaj był czy coś to takie... A w tym roku pierwszy raz, że największy ciężar Stowarzyszenia te krzyżowskie wzięły. Na przykład o, rzadko na dożynkach, żeby porcje ryby można było za darmo dostać, placek był do końca drożdżowy. Nasza wioska przygotowała to z ramienia tego, że my byliśmy takim współorganizatorem, a to były takie placki bardziej wyszukane. A to po prostu Stowarzyszenia finansowały, był chleb za darmo ze smalcem i ogórkiem i mówię, to rzadko było spotkać, bo tak ludzie później komentowali i zazwyczaj se tam zawsze wszędzie liczą i przede wszystkim zabawa była ładna, frekwencja była bardzo duża. (...) Msza była na stadionie, znaczy na stadionie, na tym obiekcie gdzie odbywały się dożynki, no nie wiadomo jak w tym roku będzie, ale takie głosy chodziły, że będzie to ponowione. Jest jeszcze taka sugestia, w związku z tym, że stadion znajduje się na terenie Krzyża, mimo, że on jest tu w Łokaczu, ale tu są takie powiedzmy te sprawy gruntowe, że mogą inni sołtysi z innych wiosek współorganizować, żeby to nie było że Łokacz Mały, bo kiedyś taka sugestia padła, no nie wiem jak to będzie.”

WIENŃCE

		KRZ_ŁM_019: „Robi się, ale na przykład nasza wioska nigdy nie miała. Ja jestem sołtysem od 1983 roku, nigdy wieńca nie robiliśmy. Nigdy. Pamiętam ostatnie lata jak jeszcze, co pamięcią sięgam, no to kiedyś tam bywały wieńce. Są takie wioski tam, bardziej takie, gdzie więcej rolników Huta, Brzegi. Ja mam taką liczną radę sołecką złożoną z pięciu osób i nikt nie ma z rolnictwem tego i chodziło tam na przykład o pieczenie placków, o pomoc w przygotowaniu jakiegoś tam wystrojenia to nie było problemu. Byłem zdziwiony. I ta forma bardzo się podobała, na sportowo. Była koszykówka plażowa, strzelanie z wiatrówki, takie różne tam, lotkami, podnoszenie ciężarów, przeciąganie liny bardzo widowiskowe były.”
2	Dni gminy/wsi	KRZ_ŁM_019: „Nie. To Huta organizuje. Oni mieli 300-lecie, chociaż my też już 300 lat przeszliśmy, ale nie hucznie.”
3	Lokalne festyny	KRZ_ŁM_019: „Nie.”
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji